اميرالمؤمنين سيدنا ابوبكر الصّدّيق رضي الله عنه

- ފާރޫޤު ޙަސަން - ސ. ފުޅަދޫ -

[illegible]

سيدنا ابوبكر الصّدّيق رضي الله عنهގެ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ފުރަތަމަ ގުރުއާން ޖަމާކުރެއްވީ أبوبكر
رضى الله عنه ގެ ޚިލާފަތުގެ ދުވަސްވަރު
ގައެވެ. ޔަމާމާ ހަނގުރާމައިގައި ޙާފިޡުން
ގޮސް ޝަހީދުވުން ވަރަށްގިނަވެއެވެ.

أبوبكر ގެފާނުގެ ޚިލާފަތް ހަމަވުމަށް
ދުވަސްކުރީގައި ޙަޟްރަތު ޢުމަރު ކުރިމަތިކުރެއްވި
ގައި ޝޫރާއަކީ ސަޙާބީން ހާޟިރުކުރެއްވުން
ތަކަށިގައެވެ. އަޅުގަނޑުގެ ނަސޭހަތަކީ ތިޔައުރެން
ކިޔެވުން ތަފާތުވުމެއް ނުއައުމެވެ. ހިތްތަކެވެ.
އަށް ކުރިއަށް އެކުވެރިން ހިފެހެއްޓުމަށް ތެދުގައި
ގޮސް ގުރުއާން ކިޔެވުމުން ސަލާމަތް
ވުމުން ތަރައްޤީގައި އަޅުގަނޑުގެ ފުރި
ގުރުއާނުގެ ބަޔަކު ގެއްލުމެއް ނުވާގައި ދާނެ
ކަމަށް ޙަޟްރަތު ސައްޔިދުނާ عمر رضى الله عنه ގެ
ހިތަށް އެރުއްވިއެވެ. އެކަމަށް ފަހުން
އެކަމާ أمير المؤمنين އާ ވާހަކަ ދެއްކެވިއިރު
އެވެ. أمير المؤمنين އެކަމަށް ފަހުން ވެސް ފަހަ
ޖެހިވަޑައިގަތެވެ. ދެން ފަހުން ދެއްކެވި
ވާހަކައަށް ގަބޫލުކުރެއްވިއެވެ. ސަޙާބީންގެ
ޖަމާޢަތެއް އެކުލެވޭގޮތަށް ކުރެއްވިއެވެ.

ގުރުއާން ޖަމާކުރުމުގެ ކަން
ހަމަ ދަރިއަކު ޒައިދު ބިން ޘާބިތު
ވެސް ހަވާލުކުރެއްވުނީ އޭނާގެ ނަން
ލިޔުއްވުން ރަސޫލާ ﷺ ގެ ވަޙީ ލިޔުއްވި
ވާހަކަ އިބްނު ޘާބިތު ހިތުން ކިޔާނެ
ހުރިހާ ތަކެތި "ސުރުގެ ގުރުއާން" ޖަމާކުރީ

މުޅިގުރުއާން އެއްކޮށް އެއްތަނަކަށް އެޅުވި
ޖަމާކޮށްލާތީ "އައްސުޙުފު" ގެ ނަމުގައި
ކިޔަނީއެވެ.

ސައްޔިދުނާ އަބޫބަކުރުގެ ވަފާތުވުން

ސައްޔިދުނާ ޚިލާފަތުގެ ދުވަހަކީ
ފުރަތަމަ ސަނަދު ތަރުތީބުކުރި އެވެ. ހިޖުރައިން
ހަތާރަވަނަ އަހަރު އެރުވިފަ ކޮޅުމަހުގެ
ހަތަރު ދުވަސް ފަހުން އުޅުއްވި ސައްޔިދުނާ އަބޫބަކުރު
ގުޅިގެން ދޭތެރޭ ތިން ހަފްތާ ދުވަހު ގުޅިގެން އެއްވަރު
ގޮތުގެ ވައިގެ އޮތެވެ. ސައްޔިދުނާ أبوبكر رضى الله
عنه މުހާޖިރީން ދެކޮޅަށް ތަހުޒީބު ދެއްވި
ދީން رسول الله صلى الله عليه وسلم ގެ
ބަރަކާތުން ފަހުރުވެ އަޅުގަނޑުމެން އުޅުއްވި
ތަން ހިމާޔަތްކޮށް ދިރިއުޅުއްވުމެވެ.
أبوبكر ގެފާނުގެ ވަރުގަދަކަން ދިރުމަށް ހިތްވަ
ފާރިސް އެމީހުންގެ ކަމާބެހޭ ވާހަކަ
ދިރުވިއްޖެ ކަމާމެދު. އެކަމަށް سيف الله
خالدبن الوليد އާއި ފާރިސް ކަރައިގެ ތަރުކީބު
ގުދުރަތުގެ ސާބިތު ކަމާ ހަމައެކަނި ގިނަ
ދަރަޖަގެ ކަމުގައި ބާރުކަމާއި ސައްޔިދުނާ
އަބޫބަކުރު ދައުލަތުގައި ހިތްޖެހުން ހަރަކާތުގެ
ކަމުގައި ފާރިސް ދިރުމުގެ ރަސްކަމަށް
ފަހުމުގައިވެސް ތިއްބެވެ. أبوبكر ގެފާނު ވަރުކަން
ގުޅިގެން ކުރިން ދިރިއުޅުނު ގޮތުން އޭރުން
އެކަށޭނެ ގޮތުން ތެދުގެ ހަމަތަކާ ކުރީގެ ތަރައްޤީގެ
ދެކުން ފަހުން ކަމާއި ބިރުވެރި ކުރިމަތިވި
ސަމާލުކަން ކުރިއަށް ގެނެސް ފަހުގެ ތަރިކަތަ

ކަމުގެ ޔަޤީންކަން ހަމަޖެހިފައިވާ ކަމުގެ ސާބިތު،
ޔަޤީންކަމާއި ސަލާމަތުގެ ކަމަށް ނުހުރެވޭނެއެވެ.

މިއީ ނަބީ ސަލްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމް
މާތްރަސޫލާގެ ރިސާލަތުގައި سيدنا أبوبكر
رضي الله عنه ތަސްދީޤު ކުރެއްވި ގޮތެވެ

سيدنا أبوبكر رضي الله عنه

سيدنا أبوبكر رضي الله عنه

އެބަސްކޮޅު ~~ފޮނުވީ~~ އަންގާފައި ވަގުތުގައި އިސްތިޚްލާފު
ވެވަޑައިގަންނަވައި ހުށަހެޅީ ހަމަ سيدنا عمر
رضى الله عنه ގެ ނަން ފުރުޞަތުގައި އެވެ.
سيدنا عمر ހެން އެބަސްކޮޅު ހުށަހެޅިގަތުމުން
ޞަޙާބީ ބޭފުޅުން ވަޑައިގެން ވިދާޅުވިއެވެ. سيدنا
أبوبكر ގެފާނު އަބަދުވެސް ހަމަޖެހިވަޑައިގެން ދީނުގެ
ވާޖިބުތައް އަދާކުރެއްވުމަށް އަރާރަ-
އްވައިފި ވަރަށް އިސްލާމްދީނުގެ ހިތްވަރެވެ.

އެންމެފަހުގެ ދުވަސްތައް

ހިޖްރައިން ތޭރަވަނަ އަހަރުގެ ޖުމާދަލްއާޚިރާ މަހު
ވަރުގަދަ ހޫނު ވަގުތެއްގައި سيدنا أبوبكر ތާހިރުވެވަޑައިގެން ފަހު
ބޭނުންވާ ކަމުގައި ހިތަށްއެރި އިސްލާމްދީނުގެ ވަޒީރުން ގެނެސް ބޭއްވިއެވެ.
ރަށް ހަމަޖެއްސެވުމަށް. ބާރު ބަލިވެ ދުވަސް ދިޔަތަން
އަބޫބަކުރުގެފާނު އެ ބަލި ބަސްކަން ވާހަކަ ދައްކަވާ
ތިބި އެހާ ބަލި ބޮޑުވެގެން އަރިހުގައި ގެންނެވި
އެވެ. އެހާ ބަލި ބޮޑުވުމުން ގޭގައި އެވަގުތު ހުއްޓަވާ
ވެސް އަބޫބަކުރުގެ އިސްލާމްދީނުގެ ހިދުމަތް
އަބޫބަކުރުގެފާނުގެ ހެޔޮލަފާ ސިފަތަކާއި ޚިޔާލު
ތަފާތުކޮށް ހިތްހަމަޖެހިވަޑައިގެން ތިއްބެވީ ބައެއް
ރައްޔިތުން ދީނުގެ ހިދުމަތުގައި ބޭނުންކުރެއްވި ގޮތުގައި
ސަލާމަތް ސިއްދީޤު ހުރިހާ ކަމެއް ކުރެއްވި
ހަމަ އެހެން ދީނުގެ މަސްލަހަތު ނިމުނީ
އިސްލާމްދީނުގެ ހިތްވަރާއި ހިތްވަރު ފަރާތުގެ
ހިތްވަރާއި سيدنا أبوبكر رضى الله عنه
އަބޫބަކުރުގެ އަރިހަށް ގޮވާލެއްވި ހިދުމަތުގައި
ހިތްވަރު ހިތްވަރުދެއްވިއެވެ. އެއީ ވަރަށް ބޮޑު
ޚިލާފު އަބޫބަކުރުގެ ދަރިކަލުން ބައެއް ބޭފުޅުން

އެއްފަހަރު ހަމަ ވަޒީރުން ތަޚްތަށް ދިޔަހެން އިސްލާމް
ދީނުގެ ވާޖިބުތައް سيدنا عمر رضى الله عنه ވަރަށް
ގަދަވެރި ބަހަކުން ދެއްވުމެވެ. އިސްލާމްދީނުގެ
ހިތްވަރުކަން ބޭރިކަމުން އެއްގޮތަށް ހިތްވަރުކޮށްދޭށެވެ.
ބަރަކާތްތެރި ސިއްދީޤުގެ މަޝްވަރާ އިސްލާމްދީނުގެ
އެއްމަތީ ކާރިސާ ކުރިމަތިވީ ބަލިކަމާ ދިމާލަށް
ބަރަކާތްތެރި އަބޫބަކުރު ހަމަ ދީނަށް سيدنا أبوبكر رضى الله
عنه ދެއްވި ހުރިހާ ފާޑުފާޑު ކުރިއެރުމެއް. އެއީ ދީނުގެ
ވަރަށް ބޮޑު ހިތްވަރު ދެއްވި ބަރަކާތްތެރިކަން ވެސް
އެވެ. ވަޒީރު ހިތްވަރު ދީނުގެ ރައްޔިތުން ހިތްވަރު
ވިދާޅުވިއިރު އިސްލާމްދީނުގެ ހިތްވަރުކަމުގައި އިސްލާމްދީނުގެ
ދިރި އެއްބަސްވެގެން އިސްލާމްދީނުގެ ހިތްވަރުގެ ދީނުގެ
ޚިލާފު ސިއްދީޤު ހިތްވަރުދެއްވިއެވެ. އެހެންކަމުން
ހަމަ އަބޫބަކުރު އެހެން ވެސް ދީނުގެ سيدنا عمر رضى الله عنه
ގެ އިސްލާމްދީނުގެ ހިދުމަތަށް ދެއްވިއެވެ.
ދީނީ އިސްލާމީ ހިތްވަރު ބަލި ބޮޑުވީއެވެ.

سيدنا أبوبكر رضى الله عنه އަބޫބަކުރުގެ-
ފާނުގެ އަރިހުގައި ހުރިހާ ބޭފުޅުން ހިތްވަރު
ދެއްވުމަށް ވަޑައިގެންނެވީ އަބޫބަކުރުގެފާނުގެ
ބަލިކަމާ ހިތްވަރު އިސްލާމްދީނުގެ ދަރިކަލުންގެ
އެއްގޮތަށް ބަރަކާތް ބޮޑުވެގެން ދިޔައެވެ. އިސްލާމް
ދީނުގެ ހިތްވަރު ދެއްވި ހިތްވަރު ދެކެ-
ވިދާޅުވީ. އަބޫބަކުރުގެ ދަރިކަލުން އަބޫބަކުރުގެފާނުގެ އަރިހުގައި
ހުރި ދިވެހި ދަރިކަލުން أم المؤمنين
السيدة عائشة رضى الله عنها ގެ އަށް
ދަރިކަލުން ދެއްވި ހިތްވަރު ދަރިކަލުން ހިތްވަރު ދެއްވިއެވެ.

ވެސް އަތުލެއްވިއެވެ.

އަވަހާރަވުން

އާޚަރުސް ސަނަތުފުޅުގެ ނިޔާވުމުން أمّ المؤمنين
السيدة عائشة رضي الله عنها އަށް
އެކަލޭގެފާނު އަވަހާރަވުމުން އެކަލޭގެފާނުގެ
ހަމަދުވެރިވުމާ ކުރައްވައިދެއްވި ބަންދުން ކުރައްވައި
ޙާލަތު ދެއްކެވުން ކަމުދުގެން ޝަރުޢު
ކުރައްވަން ވަސީލަތެއް ކުރައްވައިވިއެވެ. އަދި ދުނިޔެ
އާޚިރަން ކަވާރާ ކަމުރުކުރި ޢިލްމުކުރައްވާފައިވުން
أمّ المؤمنين އާދިގައިގެ ގެއްލުމެވެ. ހަމަގޮތް
ޢިލްމު ކުރައްވާގައި ހިފެހެއްޓެވިފަ ކަމުދުންދާ
އަހުލުވެރިކަމުގައި، ފާރަވެރިކަމުގައި ޝަރީޢަތުގެ
ތަރިކަމުގެ މިންވަރު ގެ ފަތުރުއްވި މާތް ހިތްޖަހާ
ޖަވާބު ދެއްވިއެވެ. "ޝަހީދުކުރަންވާނީ ދުނިޔޭގެ
ނަމަ އާޚިރަތް ލިބުމަށެވެ. މަތީގެ ޙިކުމަތު
ކައިރީގައި އާޚިރަތް ލިބިވަޑައިގަތުމަށް އެކަލޭގެ
ފާނުގެ ބަދަލުގައި ވެރިފަރާތް ސަވާބު ދެއްވާ
އަދަބުވެ!" ކަމަށް ވިދާޅުވެވެން ފޮނުއްވީ
ގޮތުގައި ހިތްހަމަޖެހިގެން ވަސީލަތްތަކާ ފުރިހަމަ
އެކަލޭގެފާނުގެ ވަސީލަތްތަކުގެ އަދަބުކުރެއްވީ.
ނަގަފާނަށް ބައްޕަ ދިޔުމުގެ ވިދާޅުވުން ހަރަކާތް ކުރެއްވުމަށް
ވެސް ދެކުނު ފުރުޞަތު ކަމުގައި ބައްޕާފުޅު ކުރައްވަ-
ވައިވެ.

رضي الله عنها ރިވާކުރައްވާ ގޮތުގައި އެކަލުންގެ
މާތް ބައްޕާފުޅު ދުވަސްވެރިވެ ބަލިވާ އަށް
އަރުވަތާއި ވިދާޅުވި ހިޖުރައިން ތޭރަވަނަ އަހަރުގެ
ޖުމާދަލްއާޚިރާ މަހުގެ ބާވީސް ވަނަ
(23 އޮގަސްޓް 634 މ. ދުވަހުގެ ރޭ) ގެ
މަޣްރިބު ނަމާދާއި ޢިޝާ ނަމާދާ ދެމެދުގެ
ވަގުތުގައި ވަފާތުވިއެވެ. އޭރު އެކަލޭގެފާނުގެ އުމުރު
ފުރިހަމަ 63 އަހަރުފުޅެވެ. ވަފާތުވުމުގެ ކުރިން
ޙަޟްރަތުގެ ވަޞިއްޔަތް ކުރެއްވިއެވެ. أم المؤمنين
السيدة عائشة رضي الله عنها ގެ
ގެފުޅުގައި މާތްރަސޫލާގެ މަޤާމުގެ
ކައިރީގައެވެ. މިގޮތުގެމަތިން ވަޅުލެއްވުނު
ކުރައްވައި سيدنا عمر رضي الله عنه އެވެ.

سيدنا أبوبكر رضي الله عنه ގެ
ޚިލާފަތުގެ ޒަމާނު ފަތުޙުކުރެއްވި ބިމަކީ އެކަލޭގެ-
ފާނު ރިސާލަތުގެ އުއްމަތުގެ ސިޔާސީ މަރުކަޒު
ސަލާމަތް ކުރެއްވުމުގެ ކަމުގައިވާތީ ކަނޑައަޅުއްވަ
އެވެ. ރިސާލަތުގެ އުއްމަތުގެ ވަހީ އައި
އެކަލޭގެފާނުގެ ވާރިސުންގެ ތަރިކައިގެ ބަހައިގަތުމެވެ.
ސަޙާބީންވެސް ނުލެވެ. ދީނީ ދުވަސްތަކުގެ
އެކަލޭގެ ފާނަ ކުރިޔަށްދިޔައެވެ. އެކަލޭގެފާނު
އަވަހާރަވެ ދީނީ ދުވަސްތަކުގައި ކުރި-
ވަޑައިގެން ހުންނަވައެވެ. ޖިހާދީ ވަކަރު މާތް
الله އަދާކުރި ވިޔަފާރިކޮށް ދީނުގެ ޚިދުމަތް
އެވެ!

أمّ المؤمنين السيدة عائشة